

KARTA EWIDENCYJNA ZABYTKU NIERUCHOMEGO WPISANEGO DO REJESTRU ZABYTEKÓW

1. Nazwa

OGRODZENIE KOŚCIOŁA P.W. ŚW. MIKOŁAJA

40/3

1

3

2. Czas powstania

2 ćw. XVIII w.

3. Miejscowość

NOWOTANIEC

584

4. Adres

38-506 Nowotaniec

nr ewidencyjny działki 84; 86

nr księgi wieczystej

5. Przynależność administracyjna

województwo Podkarpackie

powiat sanocki

gmina Bukowsko

6. Współrzędne geograficzne

N:49°30'35.51" E:22°1'51.75"

7. Poprzednie nazwy miejscowości

Brzozowa (1366 r.), Lebetanz (XV w.),
Nebetanz (XVI w.), Nowothancze,
Nowotancze

8. Właściciel i jego adres

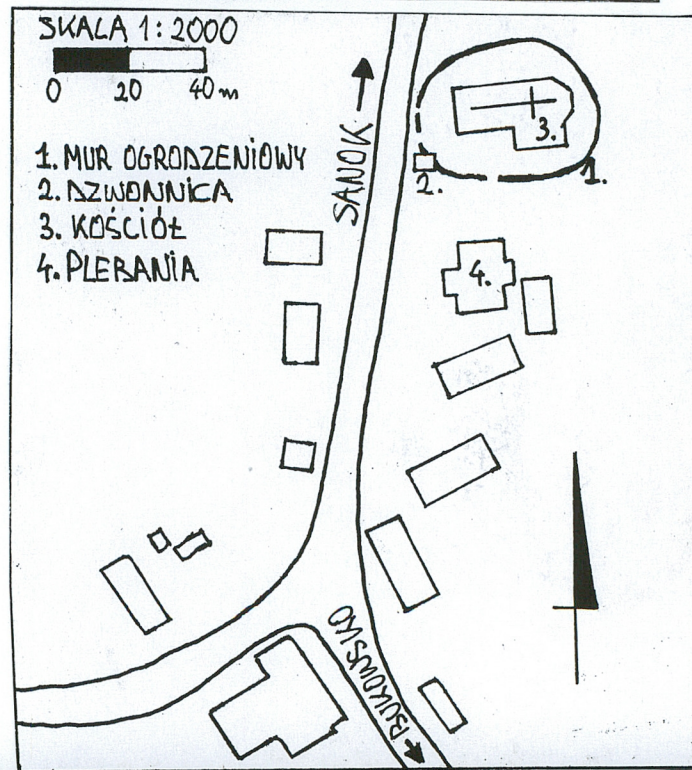
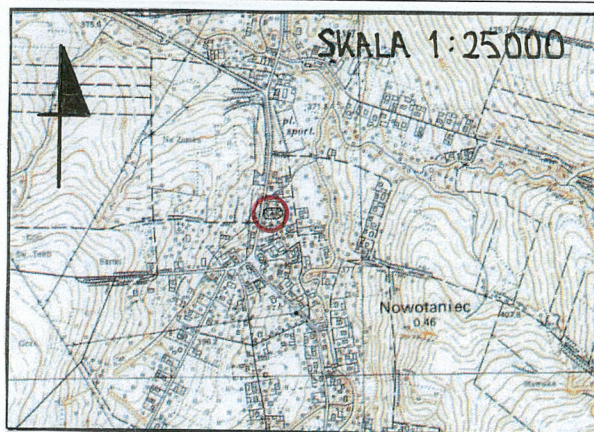
Parafia Rzymsko-Katolicka p.w. św.
Mikołaja w Nowotańcu
Nowotaniec 46
38-506 Bukowsko

9. Użytkownik i jego adres

Parafia Rzymsko-Katolicka p.w. św.
Mikołaja w Nowotańcu
Nowotaniec 46
38-506 Bukowsko

10. Formy ochrony

Wpis do rejestru zabytków decyzją nr
A-718 z 23 grudnia 2011 r.

Nowotaniec został lokowany na prawie magdeburskim pod nazwą Brzozowa w roku 1366. Pierwsza wzmianka o istnieniu parafii w miejscowości pochodzi z 1424 roku, została ona fundowana staraniem Jana Bala stolnika sanockiego. Pierwotnie kościół był drewniany. Od połowy XVI wieku świątynia została przekształcona na zbór kalwiński. Na początku XVII wieku wróciła w ręce katolików. W roku 1624 miejscowość ucierpiała w wyniku najazdu tatarskiego, wtedy też zniszczono kościół. Odbudowana świątynia spłonęła w roku 1711. Obecnie istniejący zespół parafialny w skład którego wchodzi murowana barokowa świątynia, dzwonnica oraz kamienny mur ogrodzeniowy wzniesione zostały w drugiej ćwierci XVIII w. z fundacji Józefa Bukowskiego, chorążego sanockiego. Konsekracja nastąpiła w 1745 r. Zespół kościelny ulokowany został na wzniesieniu które w połączeniu z murem ogrodzeniowym tworzy wybitne walory obronne. W chwili obecnej najlepiej czytelne od strony północnej i południowej. Pierwotnie mur wyznaczał zasięg cmentarza przykościelnego. W latach 70 XX w. przy murze przeprowadzono prace remontowe polegające na wykonaniu obrzutki betonowej na wewnętrznym licu muru oraz zbrojonego betonowego pokrycia korony we wschodniej części jego przebiegu. Ponadto mur nosi liczne ślady napraw przy użyciu otoczaków rzecznych, cegieł, wtórnie użytych kamiennych detali architektonicznych oraz betonowych płyt.

Sytuacja – mur ogrodzeniowy otacza kościół parafialny p.w. św. Mikołaja w Nowotańcu. Zespół kościelny położony jest na niewielkim wzniesieniu tuż przy drodze łączącej Pisarowce z Bukowskiem, około 150 m na północ od centrum wsi.

Materiał, konstrukcja, technika – mur ogrodzeniowy w większości wykonany został z płaskich podłużnych kamieni polnych widoczne jest też użycie do budowy większych gabarytowo ociosanych kamieni piaskowca oraz wtórnie użytych kamiennych detali architektonicznych. W wyniku licznych napraw w strukturze muru pojawia się cegła, otoczaki rzeczne a także betonowe płyty. Kamienie pierwotnie układane były na zaprawie piaskowo – wapiennej, w wyniku licznych napraw w dużych partiach muru zewnętrznie pojawia się zaprawa na bazie cementu. Korona muru od zachodu i częściowo od północy i południa przykryta jest fazowanymi płytami kamiennymi, pozostała część przykryta wtórną, zbrojoną betonową płytą. Wysokość muru w różnych punktach terenu posiada różną wartość: najniższą od strony zachodniej wynoszącą 0.4 m najwyższą od wschodu za prezbiterium kościoła gdzie na zewnątrz jego wysokość sięga 2 m.

Rzut – mur ogrodzeniowy na planie zbliżonym do owalu. Posiada główne wejście usytuowane w zachodniej części przed fasadą kościoła wykształcone jako dwie przerwy (6 m oraz 2.5 m) w przebiegu muru oraz analogicznie wykonaną furtkę w południowej części prowadzącą do plebani (szer. 1 m). W południowo zachodniej części muru ulokowano dzwonnice do której prowadzą kamienne schody oparte o mur ogrodzeniowy. Mur posiada grubość 0.6 m, zachowane kamienne nakrywy mają szerokość 0.8 m, natomiast betonowa nakrywa posiada szerokość 0.7 m.

Elewacje – mur od strony zewnętrznej posiada nagie kamienne lico natomiast od strony wewnętrznej lico pokrywa mało estetyczna cementowa obrzutka. Mur częściowo przykryty starannie wykonanymi, prostokątnymi fazowanymi płytami kamiennymi, częściowo betonową zbrojoną nakrywą.

<p>14. Kubatura</p> <p>około 90 m³</p>	<p>15. Powierzchnia użytkowa</p> <p>81 m²</p>	<p>16. Przeznaczenie pierwotne</p> <p>Mur ogrodzeniowy</p>	<p>17. Użytkowanie obecne</p> <p>Mur ogrodzeniowy</p>
<p>18. Stan zachowania</p> <p>Mur w chwili obecnej wykazuje dosyć mocno posuniętą deprecjację walorów zabytkowych. Widoczne są liczne ubytki w strukturze kamiennego budulca i płyt kamiennych nakrywających koronę powstałe na skutek erozji i będącego jej następstwem łuszczenia. Po stronie zewnętrznej widoczne ubytki w zaprawie. Negatywnie na estetyczny odbiór obiektu wpływa będąca w złym stanie cementowa obrzutka pokrywająca wewnętrzne lico muru oraz betonowa wylewka przykrywająca mur z widocznymi drutami zbrojeniowymi. W murze, zwłaszcza po jego północnej stronie widoczne są pęknięcia, niektóre osiagają kilka centymetrów szerokości. Na niektórych fragmentach muru widoczna drobna roślinność porastająca spoiny między kamiennym budulcem. Mur stosunkowo najlepiej zachowany w części wschodniej gdzie materiał kamienny wykazuje najmniej śladów degradacji oraz w części zachodniej gdzie zachowały się oryginalne kamienne płyty przykrywające koronę.</p>		<p>19. Istniejące zagrożenia, najpilniejsze postulaty konserwatorskie</p> <p>W obrębie muru należy usunąć cementową obrzutkę występującą po stronie wewnętrznej. Następnie należy oczyścić oraz uzupełnić braki w wątku kamiennym oraz w spoinie łączącej budulec. Konieczne jest miejscowe uzupełnienie fazowanych płyt kamiennych nakrywających mur oraz usunięcie zbrojonej betonowej wylewki pokrywającej mur na jego większej części i zastąpienie jej kamiennymi płytami w kształcie analogicznym do zachowanych oryginałów. Widoczne w obrębie muru pęknięcia zwłaszcza te większe mogą świadczyć o utracie stabilności konstrukcyjnej, jednakże wymaga to dalszych obserwacji rozmiarów pęknięć i jednoznacznego potwierdzenia ich wzrastania.</p>	

20. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

21. Uwagi

22. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

23. Bibliografia

- Słownik Geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich , Tom VII, Warszawa 1880-1914, s. 290-291.
- KZSwP, Lesko, Sanok, Ustrzyki Dolne i okolice, red. E. Śnieżyńska – Stolatowa, F. Stolat, Warszawa 1982, s. 73-77.
- A. Fastnacht, Słownik historyczno – geograficzny ziemi sanockiej w średniowieczu. Tom II, część 2, Kraków 2002, s. 169-172.

24. Opracowanie karty ewidencyjnej (autor, data i podpis)

Tekst mgr Wojciech Marciniak czerwiec 2012

W. Marciniak

plany, rysunki mgr Wojciech Marciniak czerwiec 2012

W. Marciniak

fotografie mgr Wojciech Marciniak czerwiec 2012

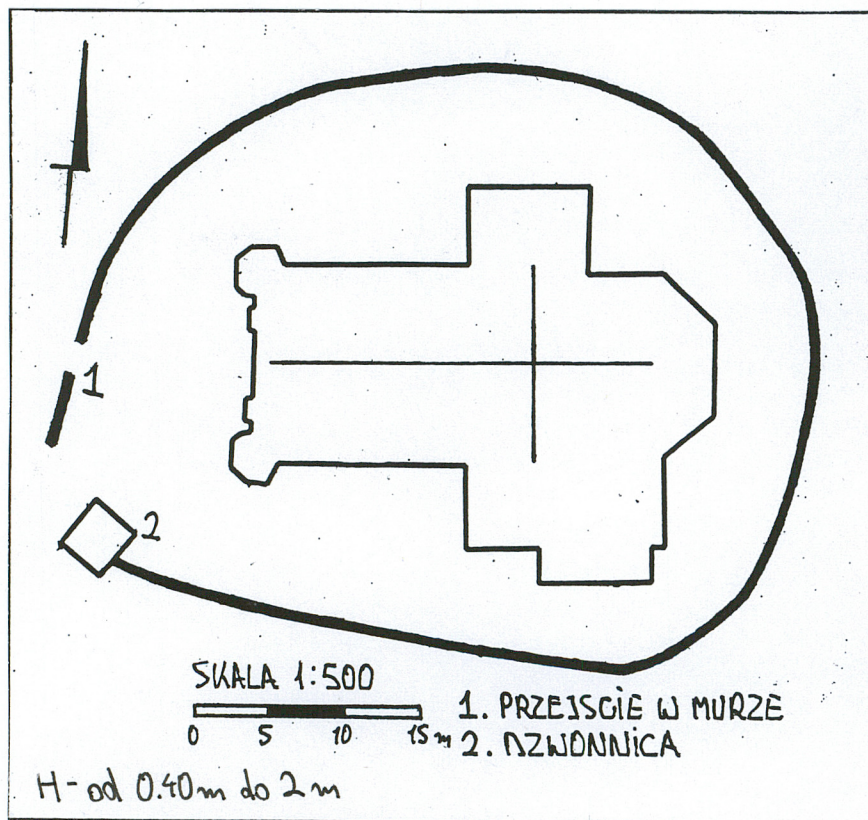
W. Marciniak

25. Źródła ikonograficzne (rodzaj, miejsce przechowywania)

26. Załączniki

Jedna wkładka

1. Miejscowość	Nowotaniec	5. Nazwa zabytku (jak w karcie), adres OGRODZENIE KOŚCIOŁA P.W. ŚW. MIKOŁAJA 38-506 Nowotaniec	6. Zawartość załącznika Rzut ogrodzenia, 6 zdjęć, spis fotografii
2. Gmina	Bukowsko		
3. Powiat	sanocki		
4. Województwo	Podkarpackie		

2

4

Opracowanie załącznika: Mgr Wojciech Marciniak
(data i podpis)

VI W. Marciniak

1. mur ogrodzeniowy odcinek przed frontem kościoła , przejścia w murze, 2. mur od pn. – zach., 3. pn. odcinek muru, 4. zewnętrzne lico muru od strony pn., 5. pn. fragment muru z wyraźnie widocznymi walorami obronnymi założenia kościelnego, 6. detal architektoniczny użyty do budowy muru, 7. wschodni odc. muru, 8. północny wewnętrzny odcinek muru z widoczną betonową obrzutką pokrywającą lico

5

6

7

8